

VERSENYJOG

Üzleti jog XIV.

- I. Rendszere**
- II. Anyagi jog**
- III. Alaki jog**

Gondolatmenet 2.

I. Rendszere

- verseny a gazdaságban
- verseny a jogban: versenyjog

II. Anyagi jog

- tisztességtelen versenycselekmények joga
 - versenytársi sérelmek: klasszikus versenyjogi tényállások (bírósági eljárás)
 - versenyjogi „fogyasztóvédelem”: a fogyasztók versenyjogi védelme (a Gazdasági Versenyhivatal [GVH] eljárása)
- antitröszt-jog: a versenykorlátozások joga
 - kartelljog: a versenykorlátozó megállapodások tilalma
 - monopólium-tilalom: a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalma
 - fúziós jog: vállalkozások összefonódásának ellenőrzése

III. Alaki jog

- a versenyfelügyelet körében eljáró hatóságok, jogalkalmazók
- a GVH eljárásának rendje
- szankciók a versenyjogban

I. 1. Rendszere

- piacgazdaság: a vállalkozók gazdasági versenyére épül
- verseny
 - tisztességes eszközökkel
 - a piac tisztességtelen eszközökkel való korlátozása nélkül
- **verseny a gazdaságban**
- **verseny a jogban: versenyjog**

I. 2. Rendszere

■ verseny a gazdaságban

■ verseny: a piacgazdaság alapintézménye

■ gazdasági **hatásai**

- **allokációs hatás:** versenypiacon: a gazdasági erőforrások allokálása a különböző termékeket előállító vállalkozók versenyében dől el. A piacra kerülő termékmennyiséget a fogyasztói kereslet határozza meg – a verseny allokációs hatását az ár fejezi ki. A pénz formáját öltő gazdasági erőforrás allokálódik: a fogyasztó által kiválasztott terméket előállító vállalkozóhoz irányuló pénzmozgás bizonyítja: a termék és a vállalkozó megméretett a piacon.
- **termelékenységi hatás:** versenypiacon: a termékek előállítása a lehető legalacsonyabb áron kell történjen. A verseny: minél termelékenyebb termelésre ösztönző nyomás alatt tartja a vállalkozókat.
- **innovációs hatás:** versenypiacon: a fogyasztókért folytatott folyamatos közdelem – termelés innovációra törekvő folyamatos dinamizálása. Ez a gazdasági környezet a folytonos technológiai megújulás záloga.

I. 3. Rendszere

■ fajtái

■ **tökéletes verseny:** 3 összetevő

- nagyszámú versenytárs vállalkozó – nagyszámú fogyasztó, tökéletes információkkal: optimális döntések
- a gazdasági erőforrások szabadon áramlanak a gazdaság szférái között – a gazdasági erőforrások allokációját a piac „láthatatlan keze” (A. Smith) rendezi
- a piacra való belépés / a piacról való kilépés előtt nem állnak gazdasági akadályok (pl.: természetes monopóliumok) vagy jogi akadályok (pl.: vámok)

■ **monopólium**

- monopolista egyedül van a piacon: egyedül határozza meg a piaci folyamatokat
- ez kizárja a verseny hatásainak érvényesülését: a monopolista egyoldalúan – a versenytársak nyomásától függetlenül – szabja meg a kibocsátott termék mennyiségét: ez értelemszerűen kisebb, mint amekkora tökéletes verseny esetében lenne
- termék mennyiségi korlátozása → áremelés → extraprofit

■ **működőképes verseny** (workable competition): az előbbi kettő között

- mind a tökéletes verseny, mind a monopólium: elméleti modell, a valóságban nemigen fordul elő
- reális versenypolitikai cél: a verseny működőképessége feltételeinek biztosítása: 3 versenypolitikai feladat:
 - » a verseny vállalkozók általi korlátozásának megakadályozása: **KARTELLJOG**
 - » a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés megakadályozása: **MONOPÓLIUM-TILALOM**
 - » a független vállalkozások összefonódásának – a koncentrációs folyamatnak – az ellenőrzése: **FÚZIÓKONTROLL**

I. 4. Rendszere

■ verseny a jogban: versenyjog

■ anyagi

- tisztességtelen piaci magatartások tilalma
- versenykorlátozások tilalma

■ alaki: a versenyhivatal eljárási szabályai

az anyagi versenyjog két területe

■ tisztességtelen versenycselekmények joga

- versenytársi sérelmek: klasszikus versenyjogi tényállások (bíróság eljárása)
- versenyjogi „fogyasztóvédelem”: a fogyasztók versenyjogi védelme (a Gazdasági Versenyhivatal [GVH] eljárása)

■ antitröszt jog: a versenykorlátozások joga (a GVH eljárása – a bíróságon megtámadható)

- kartelljog: a versenykorlátozó megállapodások tilalma
- monopólium-tilalom: a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalma
- fúziókontroll: vállalkozások összefonódásának versenyhivatali engedélyezése

II. 1. Anyagi jog

- **a tisztességtelen versenyselekmények joga¹: versenytársi sérelmek: klasszikus versenyjogi tényállások (bíróági eljárás)**
 - **hírnévrontás:** „Tilos valótlan tény állításával vagy híresztelésével, valamint valós tény hamis színben való feltüntetésével, úgyszintén egyéb magatartással a versenytárs jó hírnevét vagy hitelképességét sérteni, illetőleg veszélyeztetni.”
 - **üzleti titok megsértése:** „Tilos üzleti titkot tisztességtelen módon megszerezni vagy felhasználni, valamint jogosulatlanul mással közölni vagy nyilvánosságra hozni.” „Üzleti titok tisztességtelen módon való megszerzésének minősül az is, ha az üzleti titkot a jogosult hozzájárulása nélkül, a vele - a titok megszerzése idején vagy azt megelőzően - bizalmi viszonyban vagy üzleti kapcsolatban álló személy közreműködésével szerezték meg.”

üzleti titok fogalma

A versenytörvény szerint üzleti titok fogalma alatt a polgári jogi értelemben vett üzleti titkot értjük: „Üzleti titok a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó minden olyan tény, információ, megoldás vagy adat, amelynek nyilvánosságra hozatala, illetéktelenek által történő megszerzése vagy felhasználása a jogosult jogszerű pénzügyi, gazdasági vagy piaci érdekeit sértené vagy veszélyeztetné, és amelynek titokban tartása érdekében a jogosult a szükséges intézkedéseket megtette.”

- **szolgai utánczás tilalma:** Tilos az árut, szolgáltatást (a továbbiakban együtt: áru) a versenytárs hozzájárulása nélkül olyan jellegzetes külsővel, csomagolással, megjelöléssel - ideértve az eredetmegjelölést is - vagy elnevezéssel előállítani vagy forgalomba hozni, reklámozni, továbbá olyan nevet, megjelölést vagy árujelzőt használni, amelyről a versenytársat, illetőleg annak áruját szokták felismerni.”
- **bojkott felhívás tilalma:** „Tilos máshoz olyan tisztességtelen felhívást intézni, amely harmadik személlyel fennálló gazdasági kapcsolat felbontását vagy ilyen kapcsolat létrejöttének megakadályozását célozza.”
- **„körbenyerés” tilalma:** „Tilos a versenyeztetés - így különösen a versenytárgyalás, a pályáztatás -, az árverés, a tőzsdei ügylet tisztaságát bármilyen módon megsérteni. E tilalmat csak azokra a magatartásokra kell alkalmazni, amelyeket e törvény más rendelkezése vagy külön törvény nem szabályoz..”

- a tisztességtelen versenycselekmények joga 2:
versenyjogi „fogyasztóvédelem”: a fogyasztók versenyjogi védelme (a Gazdasági Versenyhivatal [GVH] eljárása)
- fogyasztók megtévesztése: megtévesztés tilalma
- különösen agresszív üzleti módszerek alkalmazása: fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalma

- **antitröszt-jog: a versenykorlátozások joga**
- **kartelljog: a versenykorlátozó megállapodások tilalma**
- **monopólium-tilalom: a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalma**
- **fúziós jog: vállalkozások összefonódásának ellenőrzése**

I. 4. Anyagi jog

- **kartelljog:** a versenykorlátozó megállapodások tilalma, tilos: vállalkozások közötti, versenykorlátozó (versenyt torzító vagy kizáró)
 - megállapodás
 - összehangolt magatartás
 - vállalkozások társadalmi szervezeteinek ilyen hatású döntése
- kartell: versenykorlátozó „megállapodás”, magatartás vagy szervezeti döntés
- **általános kartelltilalom:** „Tilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, valamint a vállalkozások társadalmi szervezetének, a köztestületnek, az egyesülésnek és más hasonló szervezetnek a döntése (a továbbiakban együtt: megállapodás), amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki.”
- versenykorlátozó megállapodások **fajtái**, pl.:
 - „árkartell”: áruk (közvetlen vagy közvetett) meghatározása
 - előállítás, forgalmazás megakadályozása
 - „piacfelosztás”
 - piacra lépés megakadályozása
 - „diszkrimináció”: az ügyfelek megkülönböztetése azonos ügyletek tekintetében
 - „árukapcsolás”: szerződéskötés feltétele: a szerződés tárgyához nem tartozó kötelezettségek vállalása
- következménye:
 - semmisség (Ptk)
 - bírság (versenyjogi szankció)

I. 5. Anyagi jog

a kartellszabályozás modellje

- általános – horizontális és vertikális – **kartelltilalom**, az érvénytelenség polgári jogi szankciójával is erősítve
- + **mentesítések** rendszere (kivételek meghatározása az általános tilalmi szabály alól: a versenykorlátozás tényállása megvalósul, de a törvény nem alkalmazza annak jogkövetkezményeit)
- **törvényi mentesség**: mentesítés a versenytörvényben
- **egyedi mentesítés**: mentesítés egyedi esetben
- **csoportmentesítés**: egyes ágazatok mentesítése külön jogszabályban

I. 6. Anyagi jog

■ törvényi mentesség

- **nem független vállalkozások közötti** megállapodás („elismert vállalatcsoportok” megjelenése az európai szabályozásban)
- **csekély jelentőségű** megállapodás (bagatell kartell, ha a benne résztvevő felek együttes részesedése az érintett piacon nem haladja meg a 10 %-ot (kivéve: „árkartell” és „piacfelosztó kartell”) – „de minimis” elv az Unióban)
- **de:** ettől függetlenül is tilalom alá esik a megállapodás, ha annak és az érintett piacon érvényesülő további hasonló megállapodások együttes hatásaként a verseny jelentős mértékben megakadályozódik, korlátozódik vagy torzul. A Gazdasági Versenyhivatal eljárása során megállapíthatja, hogy a megállapodás tilalom alá esik. Ilyen esetben bírság kiszabásának nincsen helye.

az **érintett piac** meghatározása

- az érintett piacot a megállapodás tárgyát alkotó áru és a földrajzi terület figyelembevételével kell meghatározni.
- áru = áru + árut ésszerűen helyettesítő áru
 - a megállapodás tárgyát alkotó árun túlmenően figyelembe kell venni az azt - a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel - ésszerűen helyettesítő árukat (keresleti helyettesíthetőség), továbbá a kínálati helyettesíthetőség szempontjait.
- földrajzi terület az, amelyen kívül
 - a fogyasztó, illetve az üzletfél nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut beszerezni, vagy
 - az áru értékesítője nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut értékesíteni.

■ **egyedi mentesítés:** ha a megállapodás

- hozzájárul a termelés fejlődéséhez, a versenyképesség javításához
- előnyeinek méltányos része a fogyasztókhoz jut
- versenykorlátozó hatása a gazdasági cél eléréséhez szükséges mértéket nem haladja meg
- nem teszi lehetővé a verseny kizárását

I. 8. Anyagi jog

- **csoportmentesítés:** egyes gazdasági ágazatok mentesítése külön jogszabályban: ha az adott gazdasági ágazatban ágazati sajátosság a kockázatmegosztás és a kooperáció a megállapodások meghatározott csoportjait a Kormány rendeletben mentesítheti az általános kartelltilalom alól
 - egyes hagyományos gazdasági ágazatokban
 - a versenykorlátozásnak előnyös hatásai vannak, és annak mértéke – a rendeletekben foglalt feltételek érvényesülésével – arányos
- csoportmentesítés ágazatai pl.:
- 19/2004. (II. 13.) Korm. rendelet a gépjármű ágazat a vertikális megállapodások
 - 18/2004. (II. 13.) Korm. rendelet a biztosítási megállapodások
 - 55/2002. (III. 26.) Korm. rendelet a vertikális megállapodások egyes (szállítás-beszerzés)
 - 54/2002. (III. 26.) Korm. rendelet a kutatási és fejlesztési megállapodások
 - 53/2002. (III. 26.) Korm. rendelet a szakosítási megállapodások
 - 86/1999. (VI. 11.) Korm. rendelet a technológia-transzfer

I. 9. Anyagi jog

■ **monopólium-tilalom:** a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalma

- nem tilos: a gazdasági erőfölény: domináns piaci pozíció
- tilos: a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés: a jog a domináns piaci pozíciót (annak meglétét) önmagában nem tilalmazza (piaci struktúrába csak a fúzióengedélyezés útján avatkozik), csak az azzal való visszaélést

gazdasági **erőfölénnyel való visszaélés tilalma**

- tartalmilag azt jelenti, hogy a domináns piaci szereplő nem tehet meg mindent, amit a dominanciával nem rendelkező piaci szereplők – mozgástere szűkebb
- az „uralt” piac szereplőit védelmezi a piacirányító visszaéléseivel szemben
- általános tilalom + tipizált visszaélési magatartások

erőfölény jogi fogalma

- gazdasági erőfölényben van az érintett piacon, aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak, vevőinek és más üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására. („máshoz fordulás” lehetősége korlátozott, vagy kizárt)
- megítéléséhez vizsgálni kell:
 - a piacra lépés költségeit, kockázatait
 - a vállalkozás vagyoni helyzetét
 - a piac szerkezetét, a piaci részesedés arányát

I. 10. Anyagi jog

az erőfölénnyel való visszaélés tipizált formái:

- tisztességtelen ármegállapítás, indokolatlan előny kikötése, hátrányos feltételek kikényszerítése: az üzleti kapcsolatokban - ideértve az általános szerződési feltételek alkalmazásának esetét is - tisztességtelenül vételi vagy eladási árakat megállapítani, vagy más módon indokolatlan előnyt kikötni, vagy hátrányos feltételek elfogadását kikényszeríteni
- a termelés fogyasztók kárára történő korlátozása: a termelést, a forgalmazást vagy a műszaki fejlődést a fogyasztók kárára korlátozni
- „bojkott”: indokolatlan elzárkózás az üzleti kapcsolattól indokolatlanul elzárkózni az ügylet jellegének megfelelő üzleti kapcsolat létrehozásától, illetve fenntartásától (bojkott)
- a másik fél gazdasági döntéseit indokolatlan előny szerzése céljából befolyásolni
- „áruvisszatartás”: áremelkedés előtt vagy áremelkedést előidézendő árut indokolatlanul a forgalomból kivonni az árut az ár emelését megelőzően vagy az ár emelkedésének előidézése céljából, vagy egyébként indokolatlan előny szerzésére, illetve versenyhátrány okozására alkalmas módon a forgalomból indokolatlanul kivonni, illetőleg visszatartani
- „árukapcsolás”: áru szolgáltatását a szerződés tárgyához nem kapcsolódó kötelezettségektől függővé tenni: az áru szolgáltatását, átvételét más áru szolgáltatásától, átvételétől, továbbá a szerződéskötést olyan kötelezettségek vállalásától függővé tenni, amelyek természetüknél fogva, illetve a szokásos szerződési gyakorlatra figyelemmel nem tartoznak a szerződés tárgyához
- „diszkrimináció”: üzletfelek indokolatlan megkülönböztetése: azonos értékű vagy jellegű ügyletek esetén az üzletfeleket indokolatlanul megkülönböztetni, ideértve olyan árak, fizetési határidők, megkülönböztető eladási vagy vételi feltételek vagy módszerek alkalmazását, amelyek egyes üzletfeleknek hátrányt okoznak a versenyben
- „felfaló ár”: versenytársak kiszorítása érdekében túlzottan alacsony árak alkalmazása: a versenytársaknak az érintett piacról való kiszorítására vagy a piacra lépésük akadályozására alkalmas, nem a versenytársakéhoz viszonyított nagyobb hatékonyságon alapuló, túlzottan alacsony árakat alkalmazni

I. 11. Anyagi jog

- **fúziókontroll:** a vállalatok összefonódásának engedélyezése
 - fúzió, összefonódás
 - független vállalkozások összeolvadása, beolvadása
 - közös vállalkozás létrehozása, irányítása
 - közvetlen vagy közvetett irányítás szerzése független vállalkozás felett
 - „közvetlen irányítás”
 - többségi szavazati jog
 - jogosultság vezető tisztségviselők többségének kijelölésére, megválasztására
 - jogosultság másik vállalkozás döntéseinek meghatározó befolyásolására
 - tényleges képesség másik vállalkozás döntéseinek meghatározó befolyásolására
 - „közvetett irányítás”
 - vállalkozás által irányított vállalkozás irányít harmadik vállalkozást

I. 12. Anyagi jog

„fúziós küszöbérték”

- érintett vállalkozások előző üzleti évben elért együttes nettó árbevétele a tizenötmilliárd forintot meghaladja és
- legalább két vállalkozás együttes - előző évi - nettó árbevétele ötszázmillió forint felett van, vagy
- a vállalkozásnak, illetve az összeolvadás ötszázmillió forint alatti nettó árbevétellel rendelkező közvetlen résztvevőinek nettó árbevételével együtt a befogadó-, az irányítást megszerző-, illetve az összeolvadásban résztvevő ötszázmillió forint feletti előző évi nettó árbevétellel rendelkező vállalkozás az összefonódást megelőző két éven belül küszöbértéken felüli évi nettó árbevétellel rendelkező vállalkozással összefonódást valósítottak meg

vizsgálni kell: az összefonódással járó előnyöket és hátrányokat. Különösen:

- az érintett piacok szerkezetét; az érintett piacokon fennálló vagy lehetséges versenyt, a beszerzési és az értékesítési lehetőségeket; a piacra lépés és a piacról történő kilépés költségeit, kockázatait, valamint műszaki, gazdasági és jogi feltételeit; az összefonódás várható hatását az érintett piacokon folyó versenyre;
- az érintett vállalkozások piaci helyzetét és stratégiáját, gazdasági és pénzügyi képességét, üzleti magatartását, bel- és külpiaci versenyképességét, illetve ezek várható változásait;
- az összefonódásnak a szállítókra, a közbeeső és a végső fogyasztókra gyakorolt hatását

a vállalkozások összefonódásához a **GVH engedélyét** kell kérni:

- megadja az engedélyt
- megtagadja az engedélyt
- visszavonja az engedélyt

III. 1. Alaki jog

- a versenyfelügyelet körében **eljáró hatóságok, jogalkalmazók**
 - **Gazdasági Versenyhivatal** – versenyjogi fogyasztóvédelem és a versenykorlátozások joga (kartell, erőfölényes visszaélések, fúziókontroll)
 - **bíróság** – tisztességtelen verseny elleni jog versenytársi sérelmei **eljárás** hivatalból, vagy kérelemre
 - főszabályként hivatalból, fúziós jogban kérelemre (+ kartelljog előzetes megállapítási kérelmei)
 - GVH –általános közigazgatási rendtartás (Ákr.), a versenytörvény (Tpv.) által megállapított speciális szabályok figyelembevételével
 - bíróság – polgári peres eljárás (Polgári perrendtartás: 2016. évi CXXX. Törvény a polgári perrendtartásról: Pp.) szabályai szerint
 - jogorvoslat – GVH eljárása esetén közigazgatási perben, bíróság eljárása esetén a bírósági jogorvoslat szabályai szerint (táblabíróság, Kúria)

III. 2. Alaki jog

■ a GVH eljárásának rendje

GVH közigazgatási szerv: eljárásának három szakasza

■ előzetes vizsgálat: vizsgálók:

- az ügy jogi minősítése
- javaslat a VT eljárására

■ VT érdemi eljárása: 3-5 tagú tanácsok

- jogsértés megállapítása: szankció
- jogsértés hiányában: az eljárás megszüntetése
- határozatok
 - tisztességtelen verseny tényállásának megállapítása
 - vállalkozások összefonódásának engedélyezése
 - döntés fúziós ügyekben
 - csoportos kedvezmény hatálytalanságának megállapítása
- szankciók
 - törvényellenes állapot megszüntetése
 - törvényellenes magatartás megtiltása
 - bojkott esetén: szerződéskötési kötelezettség megállapítása
 - helyigazító nyilatkozat közzététele
 - bírság: az előző éves nettó árbevételhez képest: érdemi bírság: 10 %, rendbírság: 1 %

■ „utóvizsgálat”: a végrehajtás (a szabott feltételek) ellenőrzésére

III. 3. Alaki jog

■ szankciók a versenyjogban

az eljáró versenytanács jogsértés megállapítása esetén az alábbi szankciókat alkalmazhatja:

- elrendelheti a törvénybe ütköző állapot megszüntetését,
- megtilthatja a törvény rendelkezéseibe ütköző magatartás további folytatását,
- bojkottényállások esetében a törvénybe ütközés megállapítása esetén kötelezettséget írhat elő, így különösen az ügylet jellegének megfelelő üzleti kapcsolat létrehozásától vagy további fenntartásától való indokolatlan elzárkózás esetén szerződéskötésre kötelezhet,
- elrendelheti a megtévesztésre alkalmas tájékoztatással kapcsolatban helyreigazító nyilatkozat közzétételét,
- korábbi határozatát visszavonhatja vagy megváltoztathatja,
- versenysértés hiányában az eljárást megszünteti,
- + bírságot szabhat ki (érdemi bírság: előző éves nettó árbevételhez képest 10%, vagy az eljárás akadályozása, vagy eljárási szabálysértés esetén az eljárásban érintettek ellen kiszabható rendbírság előző éves nettó árbevételhez képest 1%)

Alcím
szöveg

Köszönöm a figyelmet!